

Komplexnosť' pri upevňovaní uvedomelej vojenskej disciplíny

V súvislosti s nástupom do nového výcvikového roka 1985-1986 dostali sa do popredia pozornosti veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzáckych organizácií úlohy 15. zasadania ÚV KSČ, ktoré na podmienky ČSLA konkretizovalo celozákladné zhromaždenie 28.8.1985, najmä otázky zskvalitňovania riadiacej a organizátorskej práce a upevňovania vojenskej disciplíny v nových náročnejších podmienkach. Uvedené zhromaždenie prispelo k vytvoreniu priaznivej politickej atmosféry pre rozhodnejšie riešenie jedného z kľúčových problémov v živote ČSLA. V súlade s požiadavkami 15. zasadania ÚV KSČ, bol nastolený kurz kritickej náročnosti a vyššej zodpovednosti nielen na prácu podriadených, ale i na vlastnú prácu veliteľov, politických pracovníkov, stranických a zväzáckych organizácií.

V procese skvalitňovania riadiacej a organizátorskej práce a upevňovania vojenskej disciplíny je celý rad ukazovateľov svedčiacich o pozitívnych výsledkoch. Na dosahovanie týchto výsledkov nie všetci príslušníci armády majú rovnaký podiel. Veľké rozdiely sú aj v kvalite plnenia úloh medzi jednotkami a útvarmi. Pretrvávajú aj niektoré nedostatky, ktoré vyžadujú potrebu ďalšieho skvalitňovania práce v tejto oblasti.

Zvyšovanie nárokov na všestrannú pripravenosť a bojovú pohotovosť každej jednotky, útvaru, zväzku aj celej armády je objektívnou nevyhnutnosťou. Ich úspešné splnenie vyžaduje však vysporiadať sa s niektorými nedostatkami v riadiacej a

organizátorskej práci, v realnosti plánovania, kvalite rozvrhov zamestnaní, ale i väčšej náročnosti a dôslednosti pri plnení funkčných povinností každým vojakom. Taktiež porušovanie denného poriadku, slabšia pripravenosť do dozornej a strážnej služby, nie vždy zodpovedná osobná príprava niektorých veliteľov na jednotlivé zamestnania, niektoré pretrvávajúce nedostatky vo vonkajšom vzhľade, vystupovaní, porušovaní osobnej a pracovnej disciplíny niektorými vojakmi z povolania atď., naliehavo volajú po hľadaní premyslených ciest nápravy.

Najzávažnejšou skutočnosťou je, že úroveň vojenskej disciplíny zaostáva za súčasnými potrebami všestranného zdokonaľovania pripravenosti ČSLA. Avšak nebolo by správne negovať všetko pozitívne, ale treba ukázať na chyby, nedostatky, rezervy alebo problémy, ktoré sa v menšej či väčšej miere vyskytujú na jednotlivých stupňoch armádného organizmu, analyzovať ich a zistiť príčiny, to je základným predpokladom presadenia vysokej náročnosti a zodpovednosti do našej práce, smerujúcej k upevneniu disciplíny a skvalitneniu riadiacej a organizátorskej práce.

Úsilie o dosiahnutie vysokej disciplíny musí byť chápané v najširších súvislostiach a stať sa záležitosťou všetkých príslušníkov ČSLA, pretože v upevňovaní disciplíny ďalej nepokročíme bez dôsledného uplatňovania komplexného prístupu, ktorého súčasťou tvorí jednota výchovy a výcviku a prísna organizovanosť života vojsk. Zvýšit úroveň vojenskej disciplíny a organizova-

nosti života jednotiek a útvarov a naplniť požiadavky celoarmádneho zhromaždenia vyžaduje predovšetkým dosiahnuť názorovú jednotu veliteľov, politických pracovníkov, funkcionárov základných organizácií KSC a SZM na vysvetľovanie samotnej podstaty uvedomelej vojenskej disciplíny. Ďalej na správne pochopenie a uplatňovanie komplexného prístupu vo výchove príslušníkov armády k disciplíne, ktorý predpokladá venovať tiež zvýšenú pozornosť výberu najoptimálnejších foriem a metód straníckopolitckej práce v konkrétnych podmienkach danej jednotky alebo útvaru.

Ideovým základom socialistickej vojenskej disciplíny je predovšetkým vysoká politická uvedomosť, ktorej jadro tvorí marxisticko-leninský svetový názor a z neho vyplývajúca disciplinovanosť vojakov, ako najsilnejší výraz pocitu osobnej zodpovednosti za obranu socialistickej vlasti. V jednote s tým aj pochopenie nevyhnutnosti internacionálnej obrany socializmu pred imperialistickou agresiou; láska a oddanosť socialistickej vlasti, robotníckej triede a jej avantgarde Komunistickej strane Československa a všetkým pracujúcim, ale i hlboká triedna nenávisť voči imperialismu a jeho armádam.

Výchova príslušníkov ČSĽA k disciplíne je veľmi intenzívne ovplyvňovaná celým systémom ideologickej práce, jej obsahom, formami a prostriedkami.

Dôležitým nástrojom cieľavedomého pôsobenia na vedomie a konanie vojakov je masová politická práca. Pomáha ich zjednocovať a mobilizovať na realizáciu politiky KSC, na uvedomelé plnenie vojenských povinností a pre vysokú disciplinovanosť.

Významné miesto v úsilí o dosiahnutie vysokej úrovne disciplíny má právna propaganda, ktorá okrem iného napomáha k vytvoreniu hlbokého presvedčenia o spravodlivosti a účelnosti vojenských poriadkov, pochopenia ich súvislosti so záujmami obrany našej vlasti a celého socialistického spoločenstva. Postupne sa vytvára a upevňuje u jednotlivcov taký súhrn vnútorných pohnútok, ktoré každého vojaka podnecujú k správnejmu vzťahu k vojenskej službe a k príkladnému plneniu povinností.

Veľké možnosti cieľavedomého pôsobenia na príslušníkov útvarov a jednotiek k výchove vysokej disciplinovanosti dáva premyslená a organizovaná kultúrno-výchovná činnosť, uskutočňovaná pre vojakov príznačným spôsobom, s využitím širokej škály foriem a metód záujmovo-technickej činnosti.

Dôležitou podmienkou pre správne stanovenie obsahu ideologickej práce, jednot-

livých foriem a metód zameraných na ovplyvňovanie disciplíny priamo v útvaroch je dokonalé poznanie ideologickej situácie, názorov a nálad, stavu disciplíny v jednotkách a najmä vplyv jednotlivých opatrení na myslenie a konanie vojakov. Ako potvrdzujú poznatky z výchovnej praxe, je nevyhnutné, aby všetci velitelia, politickí pracovníci, stranícke organizácie, ale i odborní náčelníci na všetkých stupňoch mali prehľad o názoroch a náladách vojakov, o ideologickej situácii a na tomto základe prijímali včasné a účinné opatrenia pre boj proti vplyvom nepriateľskej ideológie a negatívnym tendenciám.

Komplexný prístup k správnejmu chápaniu a upevňovaniu vojenskej disciplíny predpokladá pevnú organizovanosť života vojsk podľa ustanovení základných poriadkov. Plniť požiadavky vojenských poriadkov znamená čo najracionálnejšie a najcieľavedomejšie zabezpečovať kvalitu výcviku a výchovného procesu a naplňovať požiadavky výkonu vojenskej služby. Vo vedomí veliteľského zboru musí byť pevne zakotvená vysoká zodpovednosť za prísne dodržiavanie poriadkov a vojenského režimu ako základného predpokladu výchovy vojakov.

Skúsenosti ukazujú, že tam, kde je premyslený a prísne dodržiavaný denný poriadok, tam získavajú vojaci návyky presnosti v plnení rozkazov a nariadení, v presnom dodržiavaní poriadkov. Preto je každodenná riadiaca a organizátorská práca veliteľov pri uskutočňovaní prísneho vojenského režimu a vnútorného poriadku dôležitým prostriedkom výchovy k disciplíne.

Pre dôsledné dodržiavanie denného poriadku, pre vysokú organizovanosť života jednotiek a útvarov vedúcej k pevnej disciplíne má nezastupiteľné miesto riadny a zodpovedný výkon služby všetkých dozorných útvarov v celodennej smene. Najvyššiu mieru zodpovednosti a najviac úloh v tomto smere majú dozorní útvarov a ich pomocníci. To potom ale vyžaduje ich dokonalú, systematicky uskutočňovanú politickú a odbornú teoretickú aj praktickú prípravu zabezpečujúcu zodpovedný výkon služby. Taktiež výkon dozornej služby v autoparkoch by mal smerovať nielen k dodržiavaniu vnútorného poriadku, ale najmä k zabráneniu neoprávneného využívania vojenských vozidiel, dodržiavania bezpečnostných opatrení pri opravách a údržbe techniky atď. Podobne dozorní pri vchode a dozorní roty majú významné poslanie pri uskutočňovaní vojenskej disciplíny, dodržiavaní denného poriadku, organizovanosti života.

Jedinou správnou cestou, ako sa zbaví nešvárov vo výkone dozornej služby, je vyvinúť zo strany všetkých zainteresovaných úsilie a v praxi naplňovať požiadavku jednotného a družného pôsobenia veliteľov, náčelníkov, politických pracovníkov a straníckych organizácií na posilňovanie socialistickej zákonitosti, upevňovanie vojenského režimu a premyslenej činnosti v duchu základných poriadkov.

V útvaroch a jednotkách, v ktorých sa prehlbujú politické prístupy v činnosti veliteľov, náčelníkov a pracovníkov štábov, uskutočňuje sa nedeľiteľná veliteľská právomoc na straníckych základoch, upevňuje sa jednota ideovej, mravnej a vojenskej výchovy v každodennej praxi, dôslednejšie sa riešia problémy organizovanosti, režimu života roty, práporu, útvaru. V procese výcviku a výchovy sa darí úspešne rozvíjať črtu kolektivismu, uplatňovať súdružské vzťahy vnútri vojenských kolektívov, založené na dôvere, vzájomnej úcte a pomoci.

Rozhodujúcu úlohu v tomto procese majú velitelia s nedeľiteľnou právomocou uplatňovanou na straníckom základe, ktorí musia svojou politicko-výchovnou, riadiacou a organizátorskou prácou, svojím straníckym prístupom zabezpečovať komplexné pôsobenie všetkých prostriedkov a foriem ideovej, vojenskej a mravnej výchovy. Vo svojej každodennej práci pri organizovaní bojovej a politickej prípravy plnia funkciu politického vedúceho podriadených, vychovávateľa a organizátora. Svojím rozhodovaním určujú obsah a formy vojenskej činnosti, plánujú a organizujú závažné úlohy vo výcviku a výchove, v upevňovaní organizovanosti a poriadku.

Za rozhodujúcu oblasť zvyšovania disciplíny, vysokej bojovej pohotovosti a pripravenosti ČSĽA, ako ukázalo celoarmádne zhromaždenie, považujeme organizátorskú a riadiacu prácu. Tá vytvára podmienky pre rovnomerný, cieľavedomý a tvorivý rytmus života vojsk a štábov. Jedným riadiacej práce, jej politickou podstatou je práca s ľuďmi. Tu sa žiada pripomenúť slová náčelníka HPS ČSĽA generálplukovníka J. Klíchu na celoarmádnom zhromaždení, že musíme prejsť od práce so všetkými k práci s každým. Predsadzovať zásady leninského štýlu práce. Prehlbovať individuálnu prácu s príslušníkmi veliteľského zboru.

Úspešnosť upevňovania vojenskej disciplíny, prísneho vojenského režimu v útvaroch a jednotkách je závislá vo veľkej miere od schopností veliteľov a štábov uplatňovať v riadiacej práci v harmonizácii jednoty ideovej, politicko-organizátorskej a vojensko-administratívnej stránky. Dô-

sledne realizovať nedeľiteľnú veliteľskú právomoc vyžaduje, aby veliteľ vo výchove vojakov k disciplinovanosti, zodpovednému a iniciatívnemu plneniu vojenských povinností, premyslene využíval celý systém výchovných foriem, metód a prostriedkov.

Úspešnosť výchovy vojakov k disciplíne závisí tiež od toho, ako sú velitelia a politickí pracovníci zoznámení s individuálnymi zvláštnosťami svojich podriadených a ako dokážu diferencovane pristupovať ku každému jednotlivcovi. V niektorých útvaroch sa nedarí rozvíjať individuálnu prácu s ľuďmi, najmä však účinnejšiu osobnú politickú agitáciu, čo sa odráža v slabom výchovnom pôsobení na tých, ktorí sú nositeľmi nesprávnych názorov a pôvodcami disciplinárnych priestupkov a mimoriadnych udalostí.

Rozhodujúca úloha veliteľov pri upevňovaní vojenskej disciplíny vyžaduje, aby si neprestajne prehlbovali vedecké základy výchovy, predovšetkým štúdiom pedagogiky a psychológie, umenie pôsobiť na podriadených, aby pomáhali mladému veliteľskému zboru rozvíjať poznatky získané vo vojenských školách, zdokonaľovali ich praktické návyky, zručnosť, metodické schopnosti a učili ich spájať politickú výchovu s organizátorskou prácou vo výcviku, pri upevňovaní disciplíny a organizovanosti života.

Ako ukazujú poznatky a skúsenosti z praxe, je výchovná práca zameraná na upevňovanie disciplíny a organizovanosti života podľa poriadkov často poznamenaná všeobecnosťou a kampaňovitosťou, miesto náročnej kontroly plnenia prijatých opatrení, hlbkej analýzy stavu a konkrétnej pomoci podriadeným. Preto treba veľmi konkrétne zovšeobecňovať a presadzovať skúsenosti najlepších veliteľov a politických pracovníkov. Obyčajne najslabšie výsledky sú tam, kde sa úsilie veliteľov triediť, kde je rozdielna úroveň príkladnosti a náročnosti. Žiaľ, časť veliteľov chápe disciplínu ako závažnú normu len pre podriadených, ale sami základné poriadky nerespektujú. Niekedy sa riadenie jednotiek obmedzuje len na vydávanie úloh, plnenie ktorých nie vždy je dôsledne organizované a často ani kontrolované.

Nie vždy sa venuje patričná pozornosť vhodnému postupu pri určovaní pracovných úloh. Množstvo práce musí byť primerané. Veľké množstvo pridelených práce svedčí javovo o náročnosti nadriadeného, ale u podriadených vyvoláva pochybnosť o jeho odbornej úrovni. Rozptyľuje sa záujem a pozornosť podriadeného, vzniká nepokoj, nervozita z rozhodovania „čo skôr“ a nespokojnosť v práci. Pracovná

úloha sa má odovzdávať vo vhodný čas, na vhodnom mieste a zodpovedajúcim spôsobom.

Medzi základné sociálne činitele upevňovania vojenskej disciplíny patrí disciplinárna prax veliteľov a náčelníkov. Jedným z rozhodujúcich faktorov je správne a rozumné využívanie disciplinárnej právomoci v zmysle ustanovení predpisu Zákl-R-3. Je dôležité, aby odmeny, prípadne disciplinárne tresty boli udeľované uvážene. Len tak môžeme dosiahnuť požadovaný výchovný vplyv, či už na jednotlivcov alebo kolektív jednotky.

U pozitívne hodnotených vojakov sa utvrdzuje vedomie užitočnosti a spoločenskej prospešnosti ich práce. Akýkoľvek odklon od normy pre hodnotenie a odmeňovanie ľudí, nech je spôsobený čímkkoľvek, negatívne ovplyvňuje atmosféru v jednotke a úroveň disciplíny. Taktiež tresty usmerňujú správanie vojakov. Mnohí velitelia však niekedy preceňujú represívne opatrenia a niektorí dokonca požiadavky vysokej náročnosti zamieňajú za hrubosť. Pri uplatňovaní disciplinárnej praxe sa nie vždy dodržiava potrebná postupnosť pri udeľovaní odmen a trestov.

Rozbory disciplíny a disciplinárnej praxe, ktoré majú napomáhať k sústavnému poznávaniu kladných a záporných vývojových tendencií, musia prispieť ku komplexnému zisťovaniu príčin negatívnych javov a prijímaniu účinných opatrení pre zvýšenie úrovne vojenskej disciplíny. Ak sú redukované len na kvantitatívne ukazovatele, potom neprinášajú užitočnosť. Vojenskú disciplínu pomáhajú upevňovať len analýzy, ktoré postihujú charakter a skutočné príčiny priestupkov, vyjadrujú tendencie vývoja a ukazujú, čo prispelo ku zmenám, kto kedy a čo musí pre zlepšenie stavu ešte urobiť.

Nemalo by sa zabúdať ani na najnižších veliteľov. Poddôstojníci tvoria významný článok armádneho organizmu. Žijú priamo s podriadenými, poznajú ich problémy, obyčajne sú prvými, pred ktorými vojaci vyjadrujú svoje neformálne názory, poznajú podriadených v čase, keď dochádza k formovaniu postojov vojakov k disciplinárnemu priestupkom a ich prevínilcom. Sústavná starostlivosť o ich politický a odborný rast, o upevňovanie ich neformálnej autority, poskytovanie pomoci pri vedení rôznych zamestnaní atď., musí sa stať trvalou záležitosťou nadriadených veliteľov, ale i politických pracovníkov, straníckych a zväzáckych organizácií.

Závažnou otázkou zostáva príkladnosť veliteľského zboru v konaní a správaní sa,

v dôslednom plnení funkčných povinností a základných poriadkov a potom aj v dôslednom vyžadovaní ich plnenia od svojich podriadených.

Záveru celozákladného zhromaždenia nás zaväzujú k povinnosti premyslieť a prijať konkrétne opatrenia smerujúce ku zvýšeniu príkladnosti komunistov, veliteľského zboru v disciplíne a organizovanosti, k riešeniu takých problémov, ako je boj proti alkoholizmu, zneužívaniu postavenia, rozkrádaniu socialistického majetku, nehospodárnosti atď. Treba prehĺbiť úsilie o vytvorenie súdružských vzťahov a vzťahov vzájomnej dôvery medzi jednotlivými stupňami velenia a podriadenými, ale aj vnútri jednotlivých vojenských kolektívov.

Cez snahu dosiahť vyvinutú, nedarí sa zatiaľ na potrebnej úrovni sústrediť úsilie veliteľov, politických pracovníkov a straníckych organizácií na účinné formovanie súdružského ovzdušia vo vojenských kolektívoch, náročnej a kritické verejnej mienky voči narušovateľom vojenskej disciplíny a na citlivé reagovanie na osobné potreby vojakov z povolania a základnej služby. Riešenie niektorých osobných problémov nie vždy je dostatočné. Príčiny spočívajú okrem iného aj v slabšej organizátorskej a riadiacej práci, niekedy v slabšom materiálnom vybavení, v narušovaní denného poriadku, v častých zmenách v rozvrhoch zamestnania, prácou špecialistov mimo bežného času zamestnania bez možnosti zodpovedajúcej regenerácie v rámci plánovaného osobného voľna, najmä u vodičov, mechanikov, kuchárov, spojárov atď. Niektorí mladí dôstojníci a praporčíci doteraz nezískali správny vzťah k výkonu vojenskej služby v ČSEA. Je to predovšetkým tam, kde sa s nimi zo strany veliteľov a politických pracovníkov málo cieľavedome a diferencovane pracuje.

Nezastupiteľné miesto pri upevňovaní vojenskej disciplíny majú politickí pracovníci. Ich povinnosťou je sústavne organizovať a uskutočňovať politickú prácu smerujúcu na upevňovanie nedeliteľnej veliteľskej právomoci, vojenskej disciplíny, morálne a politického stavu svojho útvaru a jednotky. Politický pracovník musí sústavne dbať, aby celá straníckopolitická práca a všetci činitelia, ktorí do nej vstupujú spoločným úsilím aktívne napomáhali upevňovať disciplínu vlastnými, špecifickými formami, metódami a prostriedkami. Vo svojej každodennej práci musia obsiahnuť ideovo-politickú a organizátorskú prácu medzi vojakmi, hlboko poznať ich názory, náklady, potreby a skutočnú situáciu vo vojenských kolektívoch.

Politický pracovník musí pristupovať individuálne najmä k vojakom s výchovou ktorých sú problémy a ktorí narušujú disciplínu v jednotkách. Ťažko výchovateľným jedincom treba poskytovať sústavnú a trpezlivú pomoc v celom procese ich vojenskej služby. Dôležitou úlohou politického pracovníka je podpora náročných veliteľov, ktorí zodpovedne uplatňujú nedeliteľnú veliteľskú právomoc na straníckom základe. Sprostredkovanie informácií medzi veliteľom, straníckym a zväzáckym aktívom, aby sa vytvorila názorová jednota na význam, ciele, obsah, konkrétne formy a metódy ich činnosti pri vytváraní vysokého morálne a politického stavu a disciplíny. Posilňovanie schopností veliteľov spájať svoju právomoc so skúsenosťou kolektívu, opierať sa o stranícku a zväzácku organizáciu.

Stranícka organizácia má pri upevňovaní vojenskej disciplíny nezastupiteľnú úlohu, predstavuje v tejto súvislosti významnú politickú a mobilizujúcu silu. Osobná príkladnosť komunistov pri plnení rozkazov a nariadení, funkčných povinností a v disciplíne vôbec, je stále častejšie predmetom straníckych rokovaní. Stranícky charakter týchto rokovaní musí sa prejavovať najmä v konkrétnom hodnotení podielu komunistov na upevňovaní disciplíny, v zadávaní konkrétnych úloh, v popularizácii najlepších veliteľov, v zovšeobecňovaní ich skúseností z upevňovania disciplíny a pod.

Komplexne realizovať zábery vytýčené v oblasti ďalšieho upevňovania disciplíny

úspešne napomáhajú aj organizácie Socialistického zväzu mládeže. Zväzácky kolektív v každom útvere, jednotke môže zohrať významnú úlohu pri formovaní kritickej náročnej verejnej mienky, ktorá bude nezmieriteľná k prejavom nedisciplinovanosti vlastných príslušníkov.

V hodnoteniach jednotlivých útvarov sa poukazuje, že vyššiu úroveň vojenskej disciplíny a organizovanosti života sa dosahuje pri plnení náročných úloh v poľných podmienkach, pri taktických cvičeniach a pri výcviku. Nižšia úroveň je v každodennom živote v posádke, v osobnom voľne, v správaní sa vojakov na verejnosti a pod. V rozkaze ministra národnej obrany ČSSR k upevňovaniu disciplíny nie náhodou sa nariaďuje veliteľom, politickým pracovníkom v spolupráci so zväzáckymi organizáciami cielavedomejšie plánovať a organizovať účelné využívanie osobného voľna vojakov základnej služby, vojakov z povolania a ich rodinných príslušníkov.

Dôsledné presadzovanie komplexného prístupu pri uplatňovaní požiadaviek vysokej organizovanosti a disciplíny na všetkých stupňoch armádneho organizmu vyžaduje rozvíjať družné úsilie veliteľov, politických pracovníkov a straníckych organizácií pri náročnom a dôslednom plnení úloh vyplývajúcich z usnesenia Predsedníctva ÚV KSČ z 8. 5. 1981, z 259 zasadania Kolégia ministra národnej obrany ČSSR a RMNO č. 012/1985 ako súčasť plnenia záverov XVII. zjazdu Komunistickej strany Československa.